

UDK:657.62:336.44:368.021.26:368.025.84(497.11)

Dr Milan B. Cerović¹,
predsednik Udruženja korisnika osiguranja

REZULTATI OSIGURANJA U REPUBLICI SRBIJI U 2013. GODINI

U radu se analiziraju rezultati ostvareni u delatnosti osiguranja u celini, na osnovu godišnjih finansijskih izveštaja o poslovanju koje osiguravajuća društva dostavljaju Narodnoj banci Srbije. Obuhvaćena je struktura portfelja, ažurnost u rešavanju i isplati odšteta, te dobitak odnosno gubitak. Zbog određenih specifičnosti delatnosti osiguranja, kao dodatni pokazatelji analiziraju se racio brojevi i merodavan tehnički rezultat. Prikazani rezultati mogu poslužiti za sagledavanje i ocenjivanje uspešnosti poslovanja delatnosti osiguranja u celosti.

Ključne reči: *premija, štete, rezultati poslovanja, tehnički rezultat, racio brojevi, dobitak ili gubitak.*

1. Uvod

I pored postepenog oživljavanja ekonomije na globalnom i lokalnom nivou, razvoj delatnosti osiguranja u Republici Srbiji i dalje je veoma ograničen, uglav-

¹ e-mail: ukosbg@gmail.com

nom zbog osiromašene privrede i niskog životnog standarda građana. Zahvaljujući skromnom privrednom rastu, uz smanjenje inflatornih tenzija i stabilnost domaće valute, što je praćeno padom agregatne tražnje i povećanjem nezaposlenosti, obuhvat osiguranja imovine i lica u 2013. godini beleži blage pozitivne efekte.

Posle nepovoljnih kretanja u 2012, kada se bruto društveni proizvod (dalje u tekstu: BDP) smanjio za 1,5 odsto, u 2013. godini ostvaren je rast od 2,4 procenta (Republički zavod za statistiku, 2013, 1).

Zabeležen je i rast indeksa potrošačkih cena od 107,8, koliko je iznosio i 2012, prema 111 u 2011. godini.

Inflacija je decembra 2013. prema decembru 2012. godine porasla za 2,3 procenta. U 2012. bila je 12,2 odsto, a u 2011. sedam procenata.

Broj zaposlenih manji je za 1,6 procenata, dok je to smanjenje u 2012. iznosilo 1,1 odsto, a u 2011. godini 2,8 odsto.

Indeks prosečnih zarada bez doprinosa nominalno je iznosio 105,7, prema 109 u 2012. i 111,2 u 2011, a realno 98,1 prema 101,1 u 2012. i 100,2 u 2011. godini.

Prema anketi o radnoj snazi sprovedenoj aprila 2012, broj nezaposlenih u 2013. smanjio se na 24,1 odsto prema 25,5 odsto u 2012. i 22,2 procenta, koliko je iznosio u aprilu 2011. godine.

Među značajnije karakteristike delatnosti osiguranja u 2013. godini spada izmena zakonske i podzakonske regulative.

1. Izmenom Zakona o osiguranju² omogućeno je da osiguravajuće društvo celokupan rizik osiguranja imovine od elementarnih nepogoda – grada, mraza i drugih opasnosti i prirodnih nepogoda kao što su zemljotres, poplava i suša, kao i osiguranja od finansijskih gubitaka zbog loših vremenskih prilika može da reosigura neposredno u inostranstvu, a rok za razdvajanje kompozitnih društava koja obavljaju poslove životnog i neživotnog osiguranja produžen je do 31. decembra 2014. godine.

2. Ustavni sud Republike Srbije, na sednici održanoj 20.12.2012. godine, doneo je Odluku da stav 2. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srbije. Na osnovu člana 168. stava 3. Ustava, ova odredba Zakona prestala je da se primenjuje s danom objavljivanja Odluke, tj. 23. januara 2013. godine.³

3. Narodna banka Srbije donela je Odluku o minimalnim standardima

² Službeni glasnik RS, broj 55/04, 70/04, 61/05, 85/05, 101/07, 63/09, Odluka US, 107/09, 99/11, 119/12 i 116/13.

³ Službeni glasnik RS, broj 7/2013.

upravljanja informacionim sistemom finansijske institucije. Odlukom se utvrđuju minimalni standardi i uslovi stabilnog i sigurnog poslovanja, koji se odnose na upravljanje informacionim sistemima u bankama, društvima za osiguranje, davacima finansijskog lizinga i društvima za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima.⁴

Napomena: uporedni podaci premije osiguranja, likvidiranih zahteva za naknadu štete i rezervisanih šteta, te dobitak i gubitak po godinama, prikazani su u evrima po srednjem kursu NBS krajem svake godine (2013 = 114,6421; 2012 = 113,7183; 2011 = 104,6409), a podaci u tabelama i njihov komentar po kursu navedenom u svakoj tabeli.

2. Učesnici na tržištu osiguranja

Kao i prethodne godine, u 2013. na tržištu osiguranja radilo je 28 akcionarskih društava – 24 društva za osiguranje i četiri društva za reosiguranje. Pored njih, na našem tržištu posluje Akcionarsko društvo za reosiguranje „Evropa RE“ sa sedištem u Švajcarskoj, koje po projektu Svetske banke pruža zaštitu od razornih rizika na području jugoistočne Evrope i Kavkaza. U našoj zemlji reosiguranje ima dugu tradiciju, koju svojim radom sada oličavaju četiri društva za reosiguranje. Sa aspekta profesije i struke osiguranja, apsolutno je nepotrebno, a sa gledišta države štetno zaduživanje od pet miliona dolara kod Svetske banke, koje je Srbija preduzela kako bi pozajmljenu sumu uplatila kao osnivački kapital tog društva. U vreme kada država traži rešenje da privatizuje društva za osiguranje i reosiguranje u kojima je većinski vlasnik, nije bilo logike da se u uslovima velike prezaduženosti dodatno zadužuje radi učešća u osnivanju „Evrope RE“. Činjenica da je društvo osnovano 2009. godine, a pored Srbije učešće u osnivanju uzele su samo još dve zemlje – Albanija i Makedonija, sama po sebi dovoljno govori o celishodnosti tog projekta.⁵ Veoma je karakteristično da države osnivači i akcionari neće moći operativno da utiču na vođenje poslova, niti će, bar u prvo vreme, moći da kupuju osnivačke akcije radi povećanja broja glasova. Istovremeno, Svetska banka isključivo je nadležna da bira i imenuje organe „Evrope RE“, nezavisni upravni odbor, njegovog predsednika, generalnog

⁴ Službeni glasnik RS, broj 23/2013 i 113/2013.

⁵ Zarković, N: „Znaju li drugi bolje od nas“, *Svet osiguranja* 25. 2. 2014, strana 26.

direktora i ostali menadžment.⁶

Poslove neživotnih osiguranja obavljalo je jedanaest društava, a osiguranja života sedam, dok se i životnim i neživotnim osiguranjem bavilo šest osiguravajućih kuća (kompozitna društva).

Prema strukturi vlasništva kapitala, sedam akcionarskih društava bilo je u domaćem vlasništvu. Od njih su dva u većinskom vlasništvu države, a u vlasništvu stranaca je 21 društvo.

U delatnosti osiguranja 2013. radilo je 11.327 nameštenika, prema 11.376 u 2012. i 11.208 u 2011. godini (Agencija za privredne registre, 2013). Pored lica zaposlenih u društvima za osiguranje, poslove osiguranja obavljali su i drugi učesnici na tržištu, među kojima 19 banaka (kao i u prethodnoj godini), 87 pravnih lica za posredovanje, za zastupanje i za pružanje drugih usluga u osiguranju. Godine 2012. bilo ih je 84, a 2011. godine 79. Tu je i 112 zastupnika u osiguranju (fizička lica preduzetnici) u odnosu na 105 u 2012. i 109 u 2011. godini, te 14.457 fizičkih lica za poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju, naspram 14.023 u 2012. i 13.363 u 2011. godini.

Prodaju polisa osiguranja od auto-odgovornosti, pored lica predviđenih Zakonom o osiguranju, obavljaju i pravna lica koja u skladu s propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima vrše tehnički pregled motornih vozila (Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, 2009, čl. 44). Prodaja polisa auto-odgovornosti kod tehničkih pregleda ne smatra se poslovima zastupanja u osiguranju u smislu Zakona o osiguranju, ali tu prodaju mogu vršiti samo lica zaposlena u tehničkim pregledima koja imaju ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju koje je izdala Narodna banka Srbije (dalje u tekstu: NBS). Pored akcionarskih društava i tehničkih pregleda, ta osiguranja prodaju i drugi učesnici na tržištu.

3. Premija osiguranja

Uprkos pooštavanju domaćih i međunarodnih rizika poslovanja i nedovoljno razvijenog osiguravajućeg tržišta, blag oporavak privredne aktivnosti u 2013. godini povoljno je uticao na delatnost osiguranja u Republici Srbiji. To

⁶ Ilijić, S: Osvrt na odredbe Zakona o izmeni zakona o osiguranju, *Tokovi osiguranja*, strana 33.

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2013. godini

se odrazilo na visinu premije, strukturu portfelja i druge pokazatelje poslovanja društava za osiguranje i društava za reosiguranje.

Tabela 1: bruto premija u evrima po srednjem kursu NBS 31. decembra 2012. i 2013.

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija u evrima		% učešća		% rasta
		2012	2013	2012	2013	2013
01	Osiguranje od posledica nezgode	34.653.103	35.319.076	6,4	6,3	1,9
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	9.525.204	10.102.039	1,8	1,8	6,1
03	Osiguranje motornih vozila	60.921.795	56.086.612	11,3	10,0	-7,9
04	Osiguranje šinskih vozila	1.302.658	820.623	0,2	0,1	-37,0
05	Osiguranje vazduhoplova	1.166.189	824.575	0,2	0,1	-29,3
06	Osiguranje plovih objekata	841.008	877.688	0,2	0,2	4,4
07	Osiguranje robe u prevozu	6.996.473	6.443.122	1,3	1,2	-7,9
08	Osig. imovine od požara i dr. opasnosti	41.435.996	37.949.540	7,7	6,8	-8,4
09	Ostala osiguranja imovine	78.519.306	82.949.126	14,5	14,8	5,6
10	Odgovornost za motorna vozila	170.001.539	170.736.989	31,5	30,6	0,4
11	Odgovornost za vazduhoplove	3.577.885	2.026.010	0,7	0,4	-43,4
12	Odgovornost za plovne objekte	117.624	120.444	0,0	0,0	2,4
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	10.020.533	10.728.912	1,9	1,9	7,1
14	Osiguranje kredita	790.497	1.696.785	0,1	0,3	114,6
15	Osiguranje jemstva	731.835	704.244	0,1	0,1	-3,8
16	Osiguranje od finansijskih gubitaka	4.548.802	6.114.726	0,8	1,1	34,4
17	Osiguranje od troškova pravne zaštite	83.135	67.637	0,0	0,0	-18,6
18	Osiguranje pomoći na putu	10.991.890	12.354.702	2,0	2,2	12,4
19	Drugo neživotno osiguranje	13.094	8.199	0,0	0,0	-37,4
I	NEŽIVOTNA OSIGURANJA (1-19)	436.238.565	435.931.050	80,7	78,0	-0,1
20	Osiguranje života	90.634.181	108.382.837	16,8	19,4	19,6
21	Rentno osiguranje	4.672.722	4.599.663	0,9	0,8	-1,6
22.01	Dopunsko osig. nezgode uz osig. života	7.734.375	8.145.263	1,4	1,5	5,3
22.02	Dopunsko zdravstveno uz osig. života	449.101	608.136	0,1	0,1	35,4
22	Dopunsko osig. uz osiguranje života	8.183.476	8.753.399	1,5	1,6	7,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	761.971	954.265	0,1	0,2	25,2
II	ŽIVOTNA OSIGURANJA (20 do 24)	104.252.350	122.690.164	19,3	22,0	17,7
III	UKUPNO (I+II)	540.490.915	558.621.213	100,0	100,0	3,4

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja

Ukupna bruto premija 2013. iznosi 558,6 miliona evra prema 540,5 u 2012. i 547,7 miliona evra u 2011. godini. Veća je za 18,1 milion evra, to jest 3,4

procenta, prema smanjenju za 7,2 miliona evra, tj. 1,3 odsto u 2012. godini. U 2011. zabeleženo je povećanje od 12 miliona evra, ili 2,2 odsto. Premija neživotnih osiguranja manja je za 0,3 miliona evra, ili 0,1 odsto prema smanjenju od 16 miliona evra, to jest 3,5 procenata u 2012. godini. Povećanje od 5,1 milion evra, ili 1,1 odsto zabeleženo je u 2011. godini. Učešće premije neživotnih osiguranja u ukupnoj ostvarenoj premiji beleži postepen pad, sa 82,6 procenata u 2011, preko 80,7 odsto u 2012, na 78 procenata u 2013. godini. U isto vreme učešće premije životnih osiguranja povećano je sa 17,4 odsto u 2011. preko 19,3 procenta u 2012, na 22 odsto u 2013. godini.

Karakterističan je višegodišnji pad učešća premije osiguranja motornih vozila (auto-kasko i auto-odgovornost) u ukupnoj premiji sa 247,4 miliona evra ili 45,2 procenta u 2011. i 230,9 miliona evra ili 42,7 procenata u 2012. na 226,8 miliona evra ili 40,6 odsto u 2013. godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, najveće učešće, ali s tendencijom postepenog pada, beleži osiguranje od auto-odgovornosti, i to 30,6 odsto u odnosu na 31,8 odsto u 2012. i 32,6 odsto u 2011. godini.⁷ Drugo mesto zauzima osiguranje života sa 19,4 procenta u odnosu na 16,8 odsto u 2012. i 15,2 procenta (2011), ostala osiguranja imovine sa 14,8 odsto u odnosu na 14,5 procenata u 2012. i 14,4 odsto (2011), auto-kasko 10 odsto u odnosu na 11,3 odsto u 2012. i 12,5 procenata (2011), osiguranje imovine od opasnosti požara 6,8 odsto u odnosu na 7,7 procenata, koliko je iznosilo u 2012. i 2011, te osiguranje od nezgode 6,3 odsto u odnosu na 6,4 procenta u 2012. i 6,8 procenata (2011). Sve ostale vrste neživotnog osiguranja imale su učešće 9,5 procenata u odnosu na 9,4 odsto u 2012. i 8,6 procenata u 2011, a sve ostale vrste životnih osiguranja 2,6 procenata u odnosu na 2,5 odsto u 2012. i 2,3 odsto u 2011.

Premija neživotnih osiguranja iznosi 435,9 miliona evra u odnosu na 436,2 u 2012. i 452,2 miliona evra u 2011, a na osiguranje motornih vozila (auto-kasko i auto-odgovornost) odnosi se 52 odsto u odnosu na 52,9 procenata u 2012. i 54,7 procenata u 2011. godini.⁸ Drugo mesto sa 19 procenata prema 18 odsto u 2012. i 17,4 odsto u 2011. zauzimaju ostala osiguranja imovine. Zatim dolazi osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti sa 8,7 procenata u odnosu na 9,5 odsto u 2012. i 9,3 procenta u 2011. i osiguranje lica od po-

⁷ Učešće osiguranja od auto-odgovornosti u 2010. iznosilo je 33,3 odsto, a u 2009. godini 39,9 procenata.

⁸ U 2009. i 2010. godini premija osiguranja motornih vozila iznosila je 269,2 odnosno 250,5 miliona evra ili 56,5 odsto, to jest 56 procenata od premije svih vrsta neživotnih osiguranja.

sledica nezgode sa 8,1 procenat u odnosu na 7,9 procenata u 2012. i 8,2 odsto u 2011. Zajedno sa osiguranjem motornih vozila, to iznosi 383 miliona evra ili 87,8 odsto, prema 385,5 miliona evra ili 88,4 odsto u 2012. i 405,2 miliona evra ili 89,6 procenata u 2011. godini od ukupne premije neživotnih osiguranja. Kao i prethodne godine, veoma mali iznos premije i nisko učešće beleži obavezno osiguranje od odgovornosti plovnih objekata, osiguranje troškova pravne zaštite i druge vrste neživotnih osiguranja. U odnosu na prethodnu godinu ostvaren je rast premije kod deset vrsta osiguranja prema trinaest u 2012. i deset vrsta u 2011. godini, a pad kod devet prema šest vrsta osiguranja u 2012. i devet vrsta neživotnih osiguranja koji je zabeležen u 2011. godini. Veći rast od deset odsto ostvaren je kod tri vrste osiguranja, 114,6 procenata kod osiguranja kredita, 34,4 odsto kod osiguranja finansijskih gubitaka i 12,4 odsto kod osiguranja pomoći na putu, prema četiri vrste osiguranja u 2012. godini, 362,6 procenata kod osiguranja od finansijskih gubitaka, 157 procenata kod osiguranja vazduhoplova, 111,5 odsto kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja i 111 odsto kod osiguranja pomoći na putu. Najveći pad 43,4 odsto zabeležen je kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova, prema 9,5 procenata u 2012. kod osiguranja šinskih vozila, zatim 37,4 odsto kod drugih vrsta osiguranja, prema 7,7 procenata u 2012. kod osiguranja kredita, 37 procenata kod osiguranja auto-kaska, prema 6,9 odsto u 2012. kod osiguranja plovnih objekata i 29,3 odsto kod osiguranja vazduhoplova, prema šest odsto u 2012. godini kod ostalih neživotnih osiguranja.

Premija životnih osiguranja iznosi 122,7 miliona evra, prema 104,3 u 2012. i 95,5 miliona evra u 2011. godini. Povećana je za 18,4 miliona evra, to jest 17,7 odsto, prema 8,8 miliona evra ili 9,2 procenta u 2012. i 6,9 miliona evra ili 7,7 procenata u 2011. godini.⁹ Najveći deo – 108,4 prema 90,6 u 2012. i 95,5 miliona evra u 2011. odnosi se na osiguranje života, što čini 88,3 odsto prema 86,9 procenata u 2012. i 87 procenata u 2011. godini od ukupne premije životnih osiguranja. Znatno niže učešće od 7,1, prema 7,8 odsto u 2012. i 7,6 odsto u 2011. zabeleženo je kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, zatim 3,7 procenata prema 4,5 odsto u 2012. i 5 odsto u 2011. (rentno osiguranje) i 0,8 odsto prema 0,7 odsto u 2012. i 0,4 procenta u 2011. godini (druge vrste životnih osiguranja). Rast premije životnih osiguranja od 17,7 procenata prema 9,2

⁹ Posmatrano u dinarima, ukupna premija je povećana za 4,2 odsto, kao rezultat osetnijeg povećanja premije životnih osiguranja za 18,6 odsto i znatno nižeg povećanja premije neživotnih osiguranja za 0,7 procenata.

odsto u 2012. i 7,7 procenata u 2011. rezultat je povećanja od 25,2 odsto prema 109,3 odsto u 2012. i 683,3 procenta u 2011. kod drugih vrsta životnih osiguranja, 7 odsto prema 12,3 odsto u 2012. i 8,7 procenata u 2011. kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 19,6 procenata prema 9,1 odsto u 2012. i 7,9 procenata u 2011. (osiguranja života) i pada premije od 1,6 procenata prema 1,4 odsto u 2012. i 2,6 odsto u 2011. godini kod rentnog osiguranja.

Zarađena bruto premija svih vrsta životnih i neživotnih osiguranja u 2013. iznosi 556,2 miliona evra, prema 533,6 u 2012. i 548,7 miliona evra u 2011. godini.

Prema procenjenom broju stanovnika i BDP Republičkog zavoda za statistiku za 2013. godinu, ostvarena premija osiguranja po glavi stanovnika iznosi 78 prema 75 u 2012. i 77 evra u 2011, a učešće premije osiguranja u BDP 1,8 odsto, koliko je iznosilo i u prethodne dve godine.

4. Raspodela premije osiguranja

Raspodela bruto premije osiguranja uređuje se Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka koji je kao akt poslovne politike društva za osiguranje predmet nadzora NBS (Zakon o osiguranju, 2004, čl. 149, st. 1, tač. 2).

Režijski dodatak iznosi 118,3 miliona evra u odnosu na 114,5 u 2012. i 115,2 miliona evra u 2011. godini, ili 21,2 odsto, koliko je iznosio i 2012, u odnosu na 21 odsto u 2011. godini od ukupne bruto premije. U životnim osiguranjima izdvojeno je 21,2 prema 18,6 u 2012. i 16,7 miliona evra u 2011, odnosno 17,3 procenta prema 17,8 odsto i 17,5 odsto, a u neživotnim vrstama osiguranja 97,1 milion evra u odnosu na 96 u 2012. i 98,5 miliona evra u 2011, to jest 22,3 procenta prema 21,2 procenta u 2012. i 21,8 odsto, koliko je iznosio u 2011. godini. Najveći procenat – 42,2 – režijskog dodatka izdvojeno je kod osiguranja pomoći na putu prema 42,6 odsto u 2012. i 39,5 odsto u 2011. godini, koliko je izdvojeno u ovoj istoj vrsti osiguranja, i 37,1 odsto kod osiguranja finansijskih gubitaka, prema 35,2 odsto u 2012. i 32,3 procenta u 2011. kod osiguranja kredita, a najniži – 1,8 procenata – prema 0,4 odsto u 2012. i 0,8 odsto u 2011. godini izdvojen je kod osiguranja odgovornosti vazduhoplova.

Sredstva preventivne koriste se za sprovođenje mera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju lica i imovinu. Izdvojena su samo od premije neživotnih osiguranja u iznosu od 6,5 prema 6,9 u 2012. i 7 miliona evra u 2011.

godini, ili po prosečnoj stopi od 1,5 odsto prema 1,6 odsto u 2012, i 1,5 procenata u 2011. godini. Najviše – 2 odsto preventive – izdvojeno je kod osiguranja od auto-odgovornosti, kao i u prethodne dve godine, a najmanje – 0,1 odsto – prema isto toliko u 2012. u ovoj istoj vrsti prema 0,4 procenata u 2011. godini kod osiguranja pomoći na putu. Preventiva nije izdvajana kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova i osiguranja troškova pravne zaštite, kao i u prethodne dve godine. Od ukupnih sredstava preventive, 87,5 odsto prema 87,4 odsto u 2012. i 86,9 procenata u 2011. godini odnosi se na auto-kasko, osiguranje imovine od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti, ostala osiguranja imovine i osiguranje od auto-odgovornosti.

Tehnička premija (bruto premija umanjena za režijski dodatak i preventivu) iznosi 433,9 miliona evra, prema 419,1 u 2012. i 425,5 miliona evra u 2011. godini, odnosno 77,7 procenata u odnosu na 77,5 odsto u 2012. i 77,7 odsto u 2011. godini.¹⁰ Veći deo tehničke premije 76,6 odsto prema 80,7 odsto i 81,5 procenata odnosi se na neživotna, a 23,4 odsto prema 19,3 odsto u 2012. i 18,5 procenata u 2011. godini na životna osiguranja. Neophodno je ukazati na činjenicu da ovo nije stvarno ostvarena tehnička premija, već da bi ovoliko iznosila kada bi troškovi sprovođenja osiguranja (dalje u tekstu: TSO) bili jednaki režijskom dodatku. Pošto je za TSO upotrebljen veći deo premije od obračunatog režijskog dodatka, stvarna tehnička premija (bruto premija umanjena za TSO i preventivu) iznosi 331,8 miliona evra u odnosu na 308,9 u 2012. i 312,2 miliona evra u 2011. godini. Ovo treba imati u vidu jer se TSO iskazuju u bilansu uspeha društva za osiguranje i imaju veoma veliki uticaj na utvrđivanje merodavnog tehničkog i finansijskog rezultata u osiguranju.

5. Ažurnost u likvidaciji i isplati odšteta

Obrada i isplata zahteva za naknadu šteta predstavlja jedan od najvažnijih pokazatelja poslovanja društava za osiguranje i delatnosti osiguranja u celosti. Utvrđuje se odnosom broja prenetih rezervisanih nastalih prijavljenih šteta (dalje u tekstu: RNPŠ) na kraju prethodne godine, prijavljenih, storniranih i odbijenih zahteva (u daljem tekstu: St i Od), likvidiranih zahteva u toku godine

¹⁰ U 2009. i 2010. godini tehnička premija iznosila je 73,2 odsto odnosno 74,1 procenat od bruto premije.

i rezervisanih nastalih prijavljenih šteta na kraju tekuće godine.

Tabela 2: prijavljene, likvidirane i rezervisane nastale prijavljene štete u evrima

po srednjem kursu NBS 31. 12. 2013.

Šifra	Vrsta osiguranja	Rnpš 2012	Broj zahteva za naknadu štete 2013.				Prosek u evrima	
			Prijavljene	Od i st	Plaćene	Rnpš	Plaćene	Rnpš
01	Od posledica nezgode	2.390	79.459	14.588	65.103	2.158	344	821
02	Dobrovoljno zdravstveno	477	80.587	4.940	75.062	1.062	96	162
03	Osiguranje motornih vozila	8.330	70.367	5.989	64.987	7.721	648	784
04	Osiguranje šinskih vozila	26	421	119	299	29	615	5.278
05	Osiguranje vazduhoplova	5	4	3	3	3	114.871	61.382
06	Osiguranje plovih objekata	29	106	31	76	28	6.084	4.018
07	Osiguranje robe u prevozu	114	1.138	62	1.125	65	1.587	17.524
08	Imovina, požar i dr. opasnosti	492	8.048	1.844	6.306	390	2.508	13.125
09	Ostala osiguranja imovine	1.327	76.389	11.831	64.463	1.422	590	3.126
10	Auto-odgovornost	13.860	57.568	7.180	51.376	12.872	1.537	5.077
11	Odgovornost vazduhoplova	2	0	0	1	1	0	1.579
12	Odgovornost plov. objekata	0	1	0	1	0	0	0
13	Opšta odgovornost	1.009	5.218	1.253	3.838	1.136	861	2.871
14	Osiguranje kredita	25	442	86	314	67	1.631	958
15	Osiguranje jemstva	220	907	18	736	373	303	264
16	Osig. finansijskih gubitaka	39	917	317	604	35	654	8.058
17	Osig. troškova pravne zaštite	3	2	0	2	3	1.095	1.963
18	Osiguranje pomoći na putu	1.685	37.650	2.992	35.091	1.252	160	634
19	Drugo neživotno osiguranje	0	1	0	1	0	270	0
I	NEŽIVOTNA (1 DO 19)	30.033	419.225	51.253	369.388	28.617	589	3.110
20	Osiguranje života	550	29.589	679	27.827	1.633	1.024	1.056
21	Rentno osiguranje	3	1.378	0	1.379	2	1.402	519
22	Dopunsko uz osig. života	696	5.436	2.126	3.368	638	634	1.381
24	Druge vrste životnog osig.	9	722	1	730	0	753	0
II	ŽIVOTNA (20 do 24)	1.258	37.125	2.806	33.304	2.273	995	1.147
III	UKUPNO (I+II)	31.291	456.350	54.059	402.692	30.890	622	2.966

U obračun proseka nije uključen broj odbijenih i storniranih zahteva za naknadu štete.

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja.

U 2013. godini u odnosu na 2012. zabeležen je rast broja svih kategorija zahteva za naknadu štete, izuzev broja rezervisanih nastalih prijavljenih šteta na kraju godine. Broj podnetih zahteva povećan je za 7,4 odsto prema 3,4 procenta u 2012. u odnosu na pad od 0,05 odsto u 2011, storniranih i odbijenih povećan je

za 2,2 odsto prema 10,8 odsto u 2012. i 7,3 procenta u 2011, plaćenih za 7,3 procenta prema 3,3 procenta u 2012. i 1,4 odsto u 2011, a broj rezervisanih nastalih prijavljenih zahteva na kraju 2013. smanjen je za 1,3 procenta prema padu od 9,1 odsto u 2012. i povećanju od 0,2 procenta u 2011. godini.

Od 456.350 podnetih zahteva za naknadu štete, 91,9 odsto prema 93,1 odsto u 2012. i 94 odsto u 2011. predmet su neživotnih vrsta osiguranja, a 8,9 procenata prema 6,9 odsto u 2012. i 6 procenata u 2011. godini predmet su životnih vrsta osiguranja. Od 54.059 storniranih i odbijenih zahteva 94,8 procenata tiču se neživotnih osiguranja, prema 96 odsto, koliko su iznosili u prethodne dve godine; 5,2 procenta njih tiču se osiguranja života, prema 4 odsto u dve prethodne godine.

Od 419.225 podnetih zahteva za naknadu štete iz neživotnih osiguranja – 19,2 procenta prema 16,2 procenta u 2012. odnosi se na dobrovoljno zdravstveno osiguranje, 19 procenata prema 20,3 procenta na nezgodu, 18,2 odsto prema 17,8 odsto na ostala osiguranja imovine, 16,8 odsto prema 18,2 procenta na auto-kasko, 13,7 procenata prema 14,3 odsto na osiguranje od auto-odgovornost i 9 odsto prema 8,4 procenta u 2012. godini na osiguranje pomoći na putu. Njihov zbir čini 95,9 procenata prema 95,2 odsto u 2012. i 95,7 odsto u 2011. godini od ukupno podnetih zahteva za naknadu štete svih vrsta neživotnih osiguranja.

Od 37.125 podnetih zahteva za naknadu štete iz životnih osiguranja, 79,7 procenata prema 77,6 odsto u 2012. i 77,3 odsto u 2011. odnosi se na osiguranje života, 14,6 procenata prema 17,9 odsto u 2012. i 18,9 odsto u 2011. na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, 3,7 odsto prema 3,1 procenat u 2012. i 3,6 procenata u 2011. na rentno osiguranje, a 1,9 procenata prema 1,4 odsto u 2012. i 0,2 odsto u 2011. godini na ostale vrste životnih osiguranja.

Od ukupno 487.641 zahtev za naknadu štete koji su u 2013. bili u postupku rešavanja prema 459.314 u 2012. i 445.308 u 2011, rešeno je 456.751 ili 93,7 odsto prema 428.023 ili 93,2 odsto u 2012. i 410.873 ili 92,3 procenta u 2011. godini. Likvidirano je i isplaćeno 402.692 ili 88,2 odsto prema 375.148 ili 87,6 procenata u 2012. i 363.164 ili 88,4 procenta u 2011, a 54.059 ili 11,8 procenata prema 52.875 ili 12,4 odsto u 2012. i 47.709 ili 11,6 odsto u 2011. godini stornirano je i odbijeno. Najveći broj storniranih i odbijenih zahteva zabeležen je kod vrsta osiguranja s najvećim brojem podnetih zahteva, izuzev kod životnih osiguranja, gde je na prvom mestu dopunsko osiguranje uz osiguranje života. Slična kretanja su i kod broja plaćenih zahteva. Od plaćenih odšteta 91,7 odsto jesu odštete po osnovu neživotnih, a 6,3 odsto po osnovu životnih osiguranja prema 93,8 pro-

cenata odnosno 6,2 odsto u 2012. i 93,2 odsto, odnosno 6,8 procenata u 2011. godini.

Prosečna isplaćena šteta izračunata je bez broja storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete. U 2013. godini prosek je iznosio 622 evra, u odnosu na 634 u 2012. i 682 evra u 2011, kao rezultat smanjenja prosečne štete kod životnih osiguranja na 995 evra prema 1.041 u 2012. i 963 evra u 2011, te smanjenja proseka kod neživotnih osiguranja na 589 evra prema 602 u 2012. i 664 evra u 2011. godini. Prosečna isplaćena odšteta smanjena je za 1,9 odsto (život 4,5 odsto, a neživot 2,2 odsto), prema smanjenju od 7 odsto (život 8,1 procenat – povećanje, a neživot 9,3 procenta – smanjenje) u 2012. i povećanju od 2,6 procenata (život 34,7 odsto, a neživot 0,4 procenta) koje je zabeleženo u 2011. godini.¹¹

Najveći prosek kod neživotnih osiguranja od 114.871 evro u odnosu na 16.981 u 2012. i 28.246 evra u 2011. zabeležen je kod osiguranja vazduhoplova, zatim 18.998 evra kod odgovornosti plovnih objekata, u odnosu na 5.533 evra kod ove vrste osiguranja u 2012. i 8.520 evra u 2011. kod osiguranja kredita, 6.084 evra kod osiguranja plovnih objekata, prema 2.391 evra u 2012. kod osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti i 3.794 evra u 2011. kod osiguranja odgovornosti plovnih objekata, 2.508 evra kod osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti, prema 2.056 evra u 2012. kod osiguranja kredita i 3.614 evra u 2011. kod osiguranja plovnih objekata, te 1.631 evro kod osiguranja kredita u odnosu na 1.681 evro u 2012. kod osiguranja robe u prevozu i 3.096 evra u 2011. godini kod osiguranja troškova pravne zaštite.

Najniži prosek isplaćenih odšteta neživotnih osiguranja od 96 evra zabeležen je kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, u odnosu na 97 evra u 2012. kod drugih vrsta neživotnih osiguranja i 121 evro kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u 2011, zatim 160 evra kod osiguranja pomoći na putu, prema 99 evra u 2012. i 198 evra u 2011. kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, 270 evra kod drugih vrsta neživotnih osiguranja, prema 161 evro u 2012. i 208 evra u 2011. kod osiguranja pomoći na putu, te 303 evra kod osiguranja jemstva, prema 316 evra u 2012. i 337 evra u 2011. godini kod osiguranja od nezgode.

Najveći prosek isplaćenih odšteta iz životnih osiguranja od 1.402 evra zabeležen je kod osiguranja života, u odnosu na 1.382 evra u 2012. kod rentnog osiguranja i 1.355 evra u 2011. kod drugih vrsta životnih osiguranja. Najmanji je prosek od 634 evra kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, u odnosu na

¹¹ U prosek nije uključen broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete.

664 evra u 2012. i 679 evra u 2011. godini kod ove vrste osiguranja.

Rezervisani zahtevi za naknadu štete sastoje se od nastalih prijavljenih i nastalih neprijavljenih šteta. Prosek rezervisanih nastalih prijavljenih šteta izračunat je na osnovu broja zahteva iz tabele 2. i iznosa rezervisanih šteta prikazanih u tabeli 3. Društva ih prikazuju po broju primljenih predmeta i procenjenom iznosu zahteva. Rezervisane nastale neprijavljene štete najčešće se prikazuju samo u procenjenom iznosu na način utvrđen odgovarajućim aktima poslovne politike svakog društva za osiguranje.

Na kraju 2013. rezervisano je 30.890 nastalih prijavljenih zahteva za naknadu štete, što čini 6,3 odsto od ukupnog broja zahteva za rešavanje u toku godine, prema 31.291 ili 6,8 odsto u 2012. i 34.435 ili 7,7 procenata u 2011. godini. Veći deo, 92,6 procenata šteta odnosi se na neživotna, u odnosu na 96 odsto u 2012. i 97,1 odsto u 2011, a znatno manji deo, 7,4 odsto na životna osiguranja, što je znatno više u odnosu na 4 odsto u 2012. i 2,9 odsto u 2011. godini. Najveći broj rezervisanih šteta neživotnih osiguranja odnosi se na osiguranje motornih vozila – 72 odsto (45 odsto AO i 27 procenata AK) – u odnosu na 73,9 procenata (46,2 odsto AO i 27,7 odsto AK) u 2012. i 74,4 procenta (45,4 odsto AO i 29 odsto AK) u 2011, a kod životnih osiguranja 71,8 procenata predmeta pripada osiguranju života, prema 43,7 procenata u 2012. i 38 procenata u 2011, a 28,1 odsto na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, prema 55,3 odsto u 2012. i 61,9 odsto u 2011. godini. Do smanjenja broja rezervisanih šteta u odnosu na prethodne dve godine u najvećem delu došlo je zahvaljujući eksternoj kontroli NBS započetoj krajem 2010. godine. Kontrola je obuhvatila i rešavanje malih šteta u osiguranju od auto-odgovornosti. Na kraju 2013. u osiguranju od auto-odgovornosti rezervisana su 12.872 zahteva za naknadu štete, što je manje od 13.860 u 2012. i 15.196, koliko je rezervisano na kraju 2011. godine.

Prosek rezervisanih nastalih prijavljenih šteta životnih i neživotnih osiguranja iznosio je 2.966 evra (1.147 život, a 3.110 evra neživot), prema 2.994 evra u 2012. (život 1.871, a neživot 3.041 evra) i 3.006 evra (život 2.295, a neživot 3.027 evra) u 2011. godini. Najveći prosek kod neživotnih osiguranja od 61.382 evra zabeležen je kod osiguranja vazduhoplova, prema 67.637 evra u 2012. i 55.399 evra u 2011. godini kod ove iste vrste osiguranja. Drugo mesto s prosekom od 17.524 evra zauzima osiguranje robe u prevozu, prema 17.614 evra 2012. kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova i 36.692 evra u 2011. kod osiguranja od požara i drugih opasnosti. Na trećem mestu, s prosekom od 13.125 evra, jeste osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, prema 15.886 evra u 2012. kod ove

iste vrste osiguranja i 6.194 evra u 2011. godini kod osiguranja kredita. Najniži prosek od 162 evra zabeležen je kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, prema 232 evra u 2012. kod osiguranja finansijskih gubitaka i 244 evra u 2011. godini kod osiguranja jemstva. Najveći prosek kod životnih osiguranja od 1.381 evro zabeležen je kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, prema 2.655 evra u 2012. i 3.560 evra u 2011. kod osiguranja života, a najniži je 519 evra kod rentnog osiguranja, prema 956 evra u 2012. i 239 evra u 2011. godini kod ove vrste osiguranja.

Tabela 3: likvidirane i rezervisane štete 31.12.

Šifra	Likvidirane štete*			Rezervisane štete*		
	2012	2013	Index	2012	2013	Index
01	21.179.590	22.412.438	105,8	9.195.152	9.218.210	100,3
02	5.878.350	7.221.065	122,8	1.513.776	1.733.927	114,5
03	42.925.694	42.103.285	98,1	12.489.784	11.873.352	95,1
04	263.458	183.850	69,8	184.078	200.668	109,0
05	16.981	344.612	2029,4	371.919	318.626	85,7
06	309.862	462.413	149,2	201.260	209.286	104,0
07	2.628.970	1.785.758	67,9	1.257.133	1.261.910	100,4
08	15.854.942	15.818.081	99,8	9.740.358	6.374.779	65,4
09	31.881.518	38.060.058	119,4	7.430.880	9.254.175	124,5
10	79.549.123	78.956.518	99,3	141.220.349	137.873.608	97,6
11	0	0	0,0	35.394	1.745	4,9
12	1.231	18.998	1543,2	308	4.736	1538,9
13	2.549.053	3.303.551	129,6	4.882.372	5.077.925	104,0
14	1.420.510	512.264	36,1	309.422	182.237	58,9
15	135.739	222.902	164,2	110.316	153.059	138,7
16	89.827	394.715	439,4	20.911	318.984	1525,4
17	466	2.189	469,8	7.413	7.624	102,8
18	5.085.593	5.619.751	110,5	1.586.869	1.964.601	123,8
19	193	270	139,8	35	52	148,8
I	209.771.101	217.422.718	103,6	190.557.729	186.029.504	97,6
20	24.102.875	28.505.924	118,3	1.483.402	1.724.986	116,3
21	1.267.105	1.933.182	152,6	2.919	1.038	35,6
22	2.285.648	2.134.704	93,4	1.541.379	1.464.855	95,0
24	349.275	549.606	157,4	7.782	0	0,0
II	28.004.903	33.123.416	118,3	3.035.483	3.190.878	105,1
III	237.776.004	250.546.134	105,4	193.593.212	189.220.382	97,7

* U evrima po srednjem kursu NBS krajem svake godine.

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja.

Likvidirane štete sa troškovima koji obuhvataju uviđaj, procenu, likvidaciju i isplatu, ostvarivanje regresnih zahteva, sudske troškove i takse, veštačenja i druge troškove, uključujući i štete iz primljenih saosiguranja, iznose 250,5 miliona evra prema 237,8 u 2012. i 247,7 miliona evra u 2011. godini. Na neživotne vrste osiguranja odnosi se 217,4 miliona evra, prema 209,8 u 2012. i 226 miliona evra u 2011, a na osiguranje života 33,1 milion evra, prema 28 u 2012. i 21,7 miliona evra u 2011. godini. Iznos ukupno isplaćenih odšteta veći je za 5,4 odsto, kao rezultat rasta šteta iz neživotnih osiguranja od 3,6 odsto i iz životnih osiguranja od 18,3 procenta, prema padu od 4 odsto u 2012. godini, kao rezultat povećanja kod životnih osiguranja od 29 odsto i pada kod neživotnih osiguranja od 7,2 procenta. Najveći rast likvidiranih šteta preko 20 puta zabeležen je kod osiguranja vazduhoplova, prema 1,8 puta u 2012. kod osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti, i 5,4 puta u 2011. kod osiguranja kredita, a najveći pad za 63,9 odsto kod osiguranja kredita, prema 10 odsto u 2012. i 3,5 odsto u 2011. godini, koliko je iznosio kod osiguranja vazduhoplova.

Najveći deo likvidiranih šteta iz neživotnih osiguranja, od čak 55,7 procenta u odnosu na 58,4 odsto u 2012. i 61 odsto u 2011. godini pripada osiguranju motornih vozila. Posmatrano po vrstama osiguranja, prvo mesto zauzima auto-odgovornost sa 36,3 odsto u odnosu na 37,9 odsto u 2012. i 39,3 procenta u 2011, zatim auto-kasko 19,4 odsto prema 20,5 odsto (2012) i 21,7 procenata (2011), pa ostala osiguranja imovine 17,5 odsto prema 15,2 odsto (2012) i 15,7 procenata (2011). Osiguranje od nezgode iznosi 10,3 odsto prema 10,1 odsto (2012) i 9,7 odsto (2011), osiguranje imovine od požara 7,3 procenta prema 7,6 odsto (2012) i 3,9 procenata (2011), što zajedno iznosi 90,8 odsto prema 91,2 odsto (2012) i 90,3 odsto (2011), a svih ostalih vrsta neživotnih osiguranja 9,2 odsto prema 8,2 procenta u 2012. i 9,7 procenata u 2011. godini.

Posredne štete koje se plaćaju preko doprinosa garantnom fondu iznosile su 8,4 miliona evra prema 7,2 u 2012. i 8,4 miliona evra u 2011. godini. Njihovo učešće u iznosu isplaćenih odšteta svih vrsta obaveznih osiguranja od odgovornosti u saobraćaju iznosi 10,6 procenata prema 9,1 odsto u 2012. i 9,4 odsto u 2011. godini, ili 4,8 odsto prema 4,1 odsto (2012) i 4,6 procenata (2011) od bruto premije osiguranja. Prema podacima Udruženja osiguravača Srbije, isplaćene odštete imaju trend opadanja, što ukazuje da doprinos garantnom fondu treba smanjivati na način definisan Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju i da nije bilo osnova za njegovo povećanje koje je izvršeno početkom 2014. godine.

Najveće učešće likvidiranih zahteva za naknadu štete po vrstama životnih

osiguranja zabeleženo je kod osiguranja života – 86,1 odsto, prema 86,1 odsto u 2012. i 84,8 procenata u 2011, te dopunskog osiguranja uz osiguranje života od 6,4 procenta, prema 8,1 odsto u 2012. i 9,8 procenata u 2011. Sve ostale vrste životnih osiguranja imale su učešće šteta od 7,5 odsto, prema 5,8 odsto u 2012. i 5,4 procenta u 2011. godini.

Rezervisane štete životnih i neživotnih osiguranja iznose 189,2 miliona evra prema 193,4 u 2012. i 200,3 miliona evra u 2011. godini. Na štete neživotnih osiguranja odnosi se 98,3 odsto prema 98,4 procenta u 2012. i 98,6 procenata u 2011, a na štete životnih osiguranja 1,7 odsto prema 1,6 odsto u 2012. i 1,4 procenta u 2011. godini.

Najveće učešće u rezervisanim štetama neživotnih osiguranja beleži osiguranje motornih vozila 80,5 odsto (74,1 odsto AO i 6,4 odsto AK), prema 80,7 procenata (74,1 procenat AO i 6,6 procenata AK) u 2012. i 77,4 odsto (70,2 odsto AO i 7,2 odsto AK) u 2011. godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, auto-odgovornost zauzima prvo, a auto-kasko drugo mesto. Treće i četvrto mesto sa po 5 odsto zauzimaju ostala osiguranja imovine, prema 3,9 odsto u 2012. i 4,6 odsto u 2011, i osiguranje lica od posledica nezgode prema 4,8 odsto u 2012. i 6 procenata u 2011. Peto mesto sa 3,4 procenta zauzima osiguranje od požara, prema 5,1 odsto u 2012. i 7 procenata u 2011. godini. Sve druge vrste neživotnih osiguranja učestvuju sa 6,1 odsto prema 5,5 odsto u 2012. i 5 procenata u 2011. godini.

Najveći deo rezervisanih šteta životnih osiguranja pripada osiguranju života – 54,1 odsto, prema 48,9 procenata u 2012. i 46 odsto u 2011. Sledi dopunsko osiguranje uz osiguranje života od 45,9 odsto prema 50,8 odsto u 2012. i 54 odsto u 2011, a svim ostalim vrstama životnih osiguranja pripada 0 odsto prema 0,3 procenta u 2012. i 0 odsto u 2011. godini.

Rezervisane nastale prijavljene štete na kraju 2013. iznosile su 91,6 miliona evra, što je manje od 93,7 u 2012. i 103,5 miliona evra u 2011. godini, to jest 48,4 procenta, koliko su iznosile u 2012. i 51,7 procenata u 2011. godini od ukupno rezervisanih šteta. Najveći deo – 97,2 odsto prema 97,5 odsto u 2012. i 97,8 procenata u 2011. pripada neživotnim, a svega 2,8 odsto prema 2,5 odsto u 2012. i 2,2 procenta u 2011. godini životnim vrstama osiguranja.

Kod rezervisanih nastalih prijavljenih šteta neživotnih osiguranja najveći deo od 80,2 odsto (73,4 odsto AO i 6,8 procenata AK) odnosi se na osiguranje motornih vozila prema 79,4 procenta (72,5 procenata AO i 6,9 odsto) u 2012. i 73,2 procenta (65,1 odsto AO i 8,1 procenat AK) u 2011. godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, auto-odgovornost zauzima prvo, a auto-kasko drugo mesto. Treće mesto sa 5,8 odsto prema 8,6 odsto u 2012. i 12,1 odsto u 2011. zauzima osiguranje od

požara, četvrto sa 5 odsto prema 3,8 procenata u 2012. i 7,4 procenta u 2011. ostala osiguranja imovine, a peto mesto sa 3,7 odsto prema 3,6 procenata u 2012. i 2,5 odsto u 2011. godini osiguranje od opšte odgovornosti. Na sve druge vrste neživotnih osiguranja otpada 5,3 odsto prema 4,6 odsto u 2012. i 4,8 procenata u 2011. godini.

Prvo mesto po iznosu rezervisanih nastalih prijavljenih šteta životnih osiguranja sa 66,2 odsto prema 62 odsto u 2012. i 58,9 procenata u 2011. zauzima osiguranje života, drugo sa 33,8 procenata prema 37,5 odsto u 2012. i 41,9 procenata u 2011. dopunsko osiguranje uz osiguranje života, a na sve druge vrste životnih osiguranja otpada 0 odsto prema 0,5 odsto u 2012. i 0,01 odsto u 2011. godini.

Rezervisane nastale neprijavljene štete iznose 97,6 miliona evra prema 99,9 u 2012. i 96,7 miliona evra u 2011, odnosno 51,6 procenata, koliko su iznosile i u 2012. prema 48,3 odsto u 2011. godini od ukupnog iznosa rezervisanih šteta. Najveći deo od 99,4 odsto prema 99,3 procenta u 2012. i 2011. pripada neživotnim, a 0,6 odsto prema 0,7 procenata u 2012. i 2011. godini životnim vrstama osiguranja.

Kod neživotnih vrsta osiguranja najveće učešće od 80,7 odsto prema 81,8 odsto, koliko je iznosilo u 2012. i 2011, zabeležilo je osiguranje motornih vozila (74,7 odsto prema 75,5 odsto i 75,6 procenata – auto-odgovornost, a 6 odsto prema 6,3 procenta i 6,2 odsto – auto-kasko). Zatim sledi osiguranje od nezgode sa 7,7 odsto, prema 7,5 procenata, koliko je iznosilo u 2012. i 2011, a ostala osiguranja imovine zabeležila su učešće od 5 procenata, prema 4 odsto u 2012. i 4,4 procenta u 2011; osiguranje od opšte odgovornosti učestvovalo je sa 1,9 odsto, prema 2 odsto u 2012. i 1,6 procenata u 2011, a sve ostale vrste neživotnih osiguranja sa 4,7 odsto, koliko su iznosila i u prethodne dve godine.

Kod životnih osiguranja sve rezervisane nastale neprijavljene štete pripadaju dopunskom osiguranju uz osiguranje života, prema 96,6 odsto u 2012. i 100 odsto u 2011. godini.

Tehničke rezerve osiguranja čine sredstva prenosne premije, rezervisanih šteta, rezervi za izravnjanje rizika i sredstva matematičke rezerve. Utvrđuju se na osnovu akata poslovne politike društva za osiguranje u skladu sa odlukama NBS kojima su uređeni bliži kriterijumi i način obračunavanja pojedinih vrsta tehničkih rezervi osiguranja.¹²

¹² Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija; Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta; Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika i Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti.

Tabela 4: tehničke rezerve osiguranja u evrima na dan 31.12.2012. i 31.12.2013.

Redni broj	Opis	2012		2013		Index
		Iznos	%	Iznos	%	2013/2012
1	Prenosna premija život	1.753.860	0,2	1.951.185	0,2	111,3
2	Prenosna premija neživot	178.288.815	23,9	181.055.049	22,3	101,6
3	Svega prenosna premija	180.042.676	24,1	183.006.234	22,6	101,6
4	Rezervisane štete život	3.035.483	0,4	3.190.878	0,4	105,1
5	Rezervisane štete neživot	190.557.729	25,5	186.029.504	22,9	97,6
6	Svega rezervisane štete	193.593.212	25,9	189.220.382	23,3	97,7
7	Rezerve za izravnjanje rizika neživotnih osiguranja	27.421.400	3,7	29.863.061	3,7	108,9
8	Matematička rezerva života	345.270.489	46,3	409.058.967	50,4	118,5
9	Ukupne tehničke rezerve	746.327.777	100,0	811.148.644	100,0	108,7

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja

Ukupna sredstva tehničkih rezervi osiguranja iznose 811,1 milion evra prema 746,3 u 2012. i 707,6 miliona evra u 2011. godini. Prenosna premija iznosi 183 miliona evra, prema 180 u 2012. i 188,2 miliona evra u 2011, što čini 22,6 odsto prema 24,1 odsto u 2012. i 26,6 procenata u 2011. godini od ukupnog iznosa svih vrsta tehničkih rezervi. Rezervisane štete iznose 189,2 miliona evra, prema 193,6 u 2012. i 200,3 miliona evra u 2011. odnosno 23,3 odsto prema 25,9 odsto u 2012. i 28,3 procenta u 2011, a rezerve za izravnjanje rizika 29,9 miliona evra prema 27,4 u 2012. i 26,1 milion evra u 2011, odnosno 3,7 procenata kao i u prethodne dve godine. Matematička rezerva osiguranja života iznosi 409,1 milion evra prema 345,3 u 2012. i 293,1 milion evra u 2011, odnosno 50,4 procenta prema 46,3 odsto u 2012. i 41,4 odsto u 2011. od iznosa ukupnih tehničkih rezervi; deo koji je obrazovan u 2013. iznosi 63,8 miliona evra prema 52,2 u 2012. i 50,5 miliona evra u 2011. godini.

6. Saosiguranje i reosiguranje

Ukupna premija pasivnog saosiguranja i reosiguranja iznosi 64,6 miliona evra prema 65,8 u 2012. i 67,9 miliona evra u 2011, odnosno 11,6 odsto prema 12,2 odsto u 2012. i 12,4 procenta u 2011. godini od ukupne bruto premije osiguranja. Veći deo, 96,7 odsto pripada neživotnom, a znatno manji, 3,3

procenta životnom osiguranju. Za pokriće saosiguranih i reosiguranih rizika neživotnih osiguranja izdvojeno je 14,3 procenta, a za osiguranje života 1,7 odsto od bruto premije osiguranja. Najveći deo premije saosiguranja i reosiguranja 37,2 odsto izdvojen je za pokriće rizika ostalih vrsta osiguranja imovine, 21,4 odsto za osiguranje imovine od požara, 11,4 procenta za auto-kasko, 7,2 odsto za osiguranje od opšte odgovornosti i 7 procenata za auto-odgovornost, što ukupno čini 84,2 procenta; za sve ostale vrste neživotnih osiguranja izdvojeno je 15,8 odsto od ukupne premije saosiguranja i reosiguranja. Veći deo od 64,4 procenta premije pasivnog saosiguranja i reosiguranja životnih osiguranja pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a 35,6 procenata vrsti osiguranja života.

Učešće pasivnog saosiguranja i reosiguranja u likvidiranim štetama osiguranja iznosi 23,4 miliona evra prema 42 u 2012. i 22,9 miliona evra u 2011, odnosno 10,1 odsto prema 17,7 procenata u 2012. i 9,2 odsto u 2011. godini. Kao i kod premije, veći deo od 22,8 miliona evra ili 97,3 odsto pripada neživotnom, a 0,6 miliona evra ili 2,7 životnom osiguranju. Najveći deo učešća pasivnog saosiguranja i reosiguranja u likvidiranim štetama bez troškova iznosi 32 odsto i odnosi se na osiguranje imovine od požarnih rizika, 25,2 procenta na auto-kasko, 20,8 odsto na ostala osiguranja imovine i 7,2 odsto na auto-odgovornost. Ukupno, to je 90,1 odsto, a za sve ostale vrste neživotnih osiguranja 9,9 procenata. Kod životnih vrsta osiguranja 77 odsto učešća u likvidiranim štetama pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a 23 odsto osiguranju života.

7. Ostvareni rezultati

Društvo za osiguranje sastavlja finansijske izveštaje i godišnji izveštaj o poslovanju u skladu sa zakonom, primenom kontnog okvira i sadržine pojedinih računa u kontnom okviru koji propisuje NBS.¹³ Sagledavanje rezultata poslovanja polazi od analize finansijskih izveštaja i drugih podataka na više načina koji se koriste za analizu poslovanja preduzeća, a zbog specifičnosti osiguranja analiziraju se i neki dodatni pokazatelji karakteristični samo za delatnost osiguranja. U nastavku rada prikazaćemo rezultate poslovanja svih društava za

¹³ Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS* broj 3/2009, 7/2009 i 5/2010) i Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS*, broj 15/2007 i 3/2009).

osiguranje u zemlji koristeći racio brojeve, merodavan tehnički rezultat i dobitak odnosno gubitak.

7.1. Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat

Racio brojevi finansijskih izveštaja koriste se za analizu poslovanja preduzeća, ali se zbog specifičnosti delatnosti osiguranja analiziraju i neki dodatni racio pokazatelji koji su karakteristični samo za poslovanje i bonitet društava za osiguranje.

Tabela 5: racio brojevi i merodavan tehnički rezultat osiguranja 31.12.2013.

Vrsta osig.	Racio brojevi				Kombinovani		Merodavan tehnički rezultat*			
	Šifra	Režija	TSO	Štete	Sa RD	Sa TSO	Iznos RD	% RD	Iznos TSO*	% TSO
01	30,8	41,1	66,4	97,3	107,6	1.179.462	95,0	-2.591.484	113,0	
02	32,8	41,4	77,3	110,1	118,7	-906.011	113,8	-1.812.840	132,1	
03	23,5	37,8	65,9	89,5	103,8	4.935.630	88,7	-3.887.042	111,2	
04	17,1	33,9	21,1	38,2	55,0	524.511	27,8	357.195	36,1	
05	4,6	38,9	35,2	39,8	74,1	487.404	37,6	194.302	60,2	
06	28,4	38,9	53,0	81,4	91,9	145.741	76,4	45.624	91,2	
07	22,2	38,8	27,0	49,2	65,8	3.218.329	35,5	2.076.397	46,0	
08	20,7	39,4	32,7	53,4	72,1	17.253.164	41,9	9.827.072	55,9	
09	22,6	40,1	48,9	71,5	89,0	22.630.011	63,8	7.689.014	83,9	
10	18,2	39,7	53,2	71,4	92,8	45.552.240	66,5	7.758.910	92,1	
11	1,3	28,5	0,7	1,9	29,1	2.437.187	0,7	1.657.191	1,1	
12	24,3	40,0	22,3	46,6	62,3	62.629	29,7	43.006	38,1	
13	21,5	40,8	34,0	55,4	74,8	4.681.247	42,9	2.587.603	57,6	
14	58,5	72,9	25,1	83,7	98,0	416.208	35,7	270.707	46,0	
15	31,5	44,6	42,8	74,3	87,4	190.977	58,3	103.832	72,0	
16	59,7	63,5	18,2	77,9	81,7	1.994.224	25,8	1.801.268	27,8	
17	17,5	38,8	3,6	21,0	42,4	53.785	4,4	38.572	6,0	
18	42,3	39,6	48,8	91,2	88,4	1.070.061	84,9	1.307.493	82,1	
19	33,0	39,5	3,5	36,5	43,0	5.129	5,3	4.532	6,0	
I	22,5	39,8	52,0	74,5	91,9	105.931.928	68,0	27.471.352	89,1	
20	17,3	39,5	84,8	102,1	124,3	843.913	99,1	-24.104.769	137,3	
21	16,7	39,5	112,4	129,0	151,8	-1.334.754	134,8	-2.420.067	188,1	
22	19,4	40,0	25,5	44,8	65,4	4.780.260	31,5	2.927.656	42,9	
23	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2013. godini

Vrsta osig.	Racio brojevi			Kombinovani		Merodavan tehnički rezultat*			
	Šifra	Režija	TSO	Štete	Sa RD	Sa TSO	Iznos RD	% RD	Iznos TSO*
24	7,2	39,5	65,5	72,7	104,9	260.280	70,6	-54.939	109,6
II	17,3	39,5	81,5	98,9	121,1	4.549.699	95,5	-23.652.119	132,4
III	21,3	39,8	58,6	79,9	98,3	110.481.626	74,4	3.819.233	98,8

*Na osnovu podataka iz godišnjih izveštaja za 2013, po srednjem kursu NBS na dan 31. 12. 2013. godine, TSO raspoređeni po vrstama osiguranja srazmerno visini bruto premije osiguranja. Kod šifre 01, 10, 11 i 12 u merodavne štete uključen doprinos GF i doprinos UOS za vršenje poverenih poslova javnih ovlašćenja, a kod šifre 10 i doprinos RFZO.

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja.

Racio režije u 2013. iznosi 21,3 odsto (17,3 procenta život, 22,5 procenata neživot), prema 21,5 procenata (17,9 odsto odnosno 22,3 odsto) u 2012. i 21 odsto (17,5 odsto odnosno 21,7 procenata) u 2011, racio troškova sprovođenja osiguranja 39,8 procenata (39,5 odsto odnosno 39,8 odsto), prema 41,5 odsto (41,1 procenat odnosno 41,6 procenata) u 2012. i 41,6 procenata (41,7 odsto odnosno 41,6 odsto) u 2011, a racio šteta 58,6 procenata (81,5 odsto odnosno 52 odsto), prema 44,6 procenata (26,9 odsto odnosno 48,8 odsto) u 2012. i 45,1 odsto (22,8 procenata život, 49,9 odsto neživot) u 2011. godini.

Kombinovani racio režije i šteta iznosi 79,9 odsto (98,9 odsto život, 74,5 procenata neživot), prema 66 odsto (44,6 odsto odnosno 71,2 procenta) u 2012. i 66,2 procenta (40,3 odsto život, 71,6 odsto neživot) u 2011. godini.

Kombinovani racio troškova sprovođenja osiguranja i šteta znatno je nepovoljniji, iznosi 98,3 odsto (121,1 procenat život, 91,9 odsto neživot), prema 86,1 odsto (68 odsto odnosno 90,4 procenta) u 2012. i 86,8 procenata (64,5 odsto život, 91,5 odsto neživot) u 2011. godini.

Troškovi sprovođenja osiguranja, umanjeni za proviziju od reosiguranja i retrocesija u iznosu od 12.865.823 evra, prema 12.713.741 u 2012. i 12.598.428 evra u 2011. iznose 224.922.631 evro odnosno 40,3 procenta, prema 221.510.865 evra odnosno 41 odsto u 2012. i 228.503.262 evra odnosno 41,7 odsto u 2011. godini od ukupne bruto premije.

Pokrivenost troškova sprovođenja osiguranja režijskim dodatkom iznosi 52,6 odsto, prema 51,7 odsto u 2012. i 50,4 odsto u 2011. godini, što pokazuje da je došlo do smanjenja troškova, ali je ipak znatno ispod neophodnog potpunog pokrivanja. Nesrazmera između režijskog dodatka i TSO ima stalan karakter, posebno kod osiguranja od auto-odgovornosti, imajući u vidu učešće u ukupnoj premiji osiguranja, režijskom dodatku i troškovima sprovođenja osiguranja koji su u ovoj

vrsti obaveznog osiguranja limitirani. Ako se povećavaju TSO, neophodno je da se povećava i režijski dodatak, ali do određene granice, jer neprimereno visok režijski dodatak može dovesti u pitanje opravdanost i smisao osiguranja. To moraju imati u vidu osiguravači i NBS kao organ za superviziju osiguranja, ali i zakonodavac, posebno kada su TSO u dužem periodu značajno veći od režijskog dodatka.

Merodavan tehnički rezultat veoma je značajan za analizu poslovanja delatnosti osiguranja u celosti, svakog društva za osiguranje i svake vrste osiguranja pojedinačno. Služi kao indikator politike cena i dovoljnosti tarifnih sistema premija koji se koriste za pokriće obaveza po osnovu zaključenih ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja i drugih obaveza u skladu s propisima. Veoma je pogodan za korišćenje kao korektivni faktor jer osiguravač skoro u svakom trenutku raspolaže podacima za njegovo izračunavanje.

Merodavan tehnički rezultat bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja sa režijskim dodatkom iznosi 110,4 miliona evra, prema 105,8 u 2012. i 131,4 miliona evra u 2011, to jest 75,1 odsto, prema 74,5 u 2012. i 69,2 u 2011. godini.¹⁴ Kod neživotnih osiguranja iznosi 105,9 miliona evra, prema 109,9 u 2012. i 123,2 miliona evra u 2011, to jest 68 procenata, prema 66,7 u 2012. i 64,5 u 2011, a kod životnih osiguranja 4,5 miliona evra, prema negativnom od 4,1 u 2012. i pozitivnom rezultatu od 8,2 miliona evra u 2011, to jest 95,5 odsto, prema 104,8 odsto u 2012. i 89,5 procenata u 2011. godini.

U zadnje dve godine ostvaren je pozitivan tehnički rezultat kod svih vrsta neživotnih osiguranja, izuzev negativnog rezultata od 906.011 evra u 2013. i 30.998 evra u 2012. kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, prema pozitivnom rezultatu kod svih vrsta u 2011. godini.

Kod životnih osiguranja ostvaren je pozitivan rezultat od 4,8 miliona evra, prema 3,7 miliona evra u 2012. kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, 0,8 prema 5 miliona evra u 2012. kod vrste osiguranja života i 0,3 prema 0,1 milion evra kod drugih vrsta životnih osiguranja; jedino kod rentnog osiguranja zabeležen je negativan rezultat od 1,3 prema 2,9 miliona evra u 2012. godini.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom kao indikator politike cena i adekvatnosti tj. dovoljnosti premija potvrđuje da je premijski sistem svih vrsta osiguranja, izuzev dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja i rentnog osiguranja, dovoljan za pokriće obaveza na osnovu ugovora o osiguranju, troškova

¹⁴ NBS, Sektor osiguranja u Srbiji, izveštaj za 2013. godinu, merodavan tehnički rezultat osiguranja u samopridržaju iznosi 70,4 odsto, prema 71,4 odsto u 2012. i 67,8 procenata u 2011. godini (Narodna banka Srbije, 2013, 18).

spvođenja osiguranja do visine obračunatog režijskog dodatka i drugih obaveza u skladu sa zakonom.

Merodavan tehnički rezultat s troškovima sprovođenja osiguranja, koji su utvrđeni bilansom uspeha društava za osiguranje i pod pretpostavkom da su raspoređeni po vrstama osiguranja srazmerno visini bruto premije, iznosi 3,8 miliona evra, prema negativnom od 1,1 milion evra u 2012. i pozitivnom rezultatu od 18,2 miliona evra u 2011, odnosno 98,8 procenata, prema 100,4 odsto u 2012. i 94,2 procenta u 2011. godini. Tarifni sistemi nisu dovoljni za pokrivanje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, TSO i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod nezgode (113,0 odsto prema 111 procenata), dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (132,1 odsto prema 114,1 odsto), auto-kaska (111,2 odsto prema 105,4 procenta), osiguranja života (137,3 procenta prema 148,5 odsto), rentnog osiguranja (188,1 odsto prema 249 odsto) i ostalih vrsta osiguranja života (109,6 odsto u 2013. prema 121,5 odsto u 2012. godini).

7.2. Ostvarena dobit

Pored objektivnih okolnosti, zbog otežanih uslova poslovanja u uslovima svetske ekonomske krize, delatnost osiguranja u celini ostvarila je blag rast premije osiguranja, ali je zabeležila negativan finansijski rezultat. Neto gubitak u 2013. godini osetno je nepovoljniji od dobitka ostvarenog u dvema prethodnim godinama.

Tabela 6: finansijski rezultati u evrima po srednjem kursu NBS 31.12.

Godina	Opis	Neto dobitak		Neto gubitak		ND-NG	
		Iznos	Broj ad	Iznos	Broj ad	Iznos	Broj ad
2011	Osiguranje	15.037.418	11	13.216.629	12	1.820.789	23
	Reosiguranje	3.512.260	4	0	0	3.512.260	4
	Svega	18.549.678	15	13.216.629	12	5.333.049	27
2012	Osiguranje	17.674.200	14	10.258.604	10	7.415.596	24
	Reosiguranje	3.859.581	4	0	0	3.859.581	4
	Svega	21.533.781	18	10.258.604	10	11.275.177	28
2013	Osiguranje	18.086.959	13	18.745.548	11	- 658.589	24
	Reosiguranje	1.357.625	3	1.076.280	1	281.345	4
	Svega	19.444.584	16	19.821.828	12	- 377.244	28

Izvor: Narodna banka Srbije, Sektor za nadzor nad obavljanjem delatnosti osiguranja.

Sva društava za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su neto gubitak u iznosu od 377.244 evra, prema neto dobitku od 11,3 miliona evra u 2012. i 5,3 miliona evra u 2011. godini. Ukupan neto gubitak osiguranja iznosi 658.589 evra, kao rezultat dobitka neživotnih osiguranja od 2.139.170 evra i gubitka životnih osiguranja od 2.797.759 evra. Dobitak neživotnih osiguranja sastoji se od dobitka obaveznog osiguranja od auto-odgovornosti, koji iznosi 23.477.858 evra i gubitka kod svih drugih vrsta neživotnih osiguranja od 21.338.688 evra.

Neto dobitak reosiguranja iznosi 281.345 evra, kao rezultat dobitka triju društava od 1.357.625 evra i gubitka jednog društva za reosiguranje u iznosu od 1.076.280 evra.

Neto gubitak osiguravajućih društava u odnosu na bruto premiju osiguranja iznosi 0,15 odsto, prema dobitku od 1,4 odsto u 2012. i 1 odsto u 2011, a u odnosu na osnovni i ostali kapital 0,31 odsto, prema 3,6 procenata u 2012. i 1,7 procenata, koliko je iznosio u 2011. godini.

Povoljnije rezultate zabeležila su društva za reosiguranje. Njihov neto dobitak u odnosu na premiju reosiguranja iznosi 0,4 odsto, prema 6,6 odsto u 2012, a u odnosu na osnovni i ostali kapital 1,2 odsto, prema 16,9 procenata u 2012. godini.

8. Zaključak

I pored blagog rasta portfelja osiguranja u 2013. godini, ostvareni su negativni finansijski rezultati, a racio brojevi i tehnički rezultat uglavnom stagniraju ili imaju blage negativne tendencije. Tehnički rezultat s režijskim dodatkom pozitivan je kod svih vrsta neživotnih osiguranja, izuzev kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja i kod svih vrsta životnih osiguranja, izuzev negativnog rezultata kod rentnog osiguranja. Ako se kao indikator cena osiguranja posmatra merodavan tehnički rezultat s troškovima sprovođenja osiguranja, premijski sistemi nisu dovoljni za pokriće šteta i drugih obaveza u skladu sa zakonom u neživotnim vrstama osiguranja kod nezgode, dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja i auto-kaska, a u životnim vrstama osiguranja kod osiguranja života, rentnog osiguranja i ostalih vrsta osiguranja života.

Tržište osiguranja u Srbiji duži niz godina karakteriše veliko učešće obaveznih osiguranja od odgovornosti u saobraćaju, a posebno u portfelju

neživotnih vrsta osiguranja. Bruto premija obaveznih osiguranja od auto-odgovornosti, osiguranja vazduhoplova i plovila iznosi 31 odsto od ukupne premije, prema 32,1 odsto u 2012. i 33,1 procenat u 2011, a u odnosu na premiju neživotnih osiguranja 39,7 odsto, prema 39,8 odsto u 2012. i 40,1 procenat u 2011. godini. Udeo u ukupno likvidiranim štetama iznosi 31,5 odsto, prema 33,5 procenata u 2012. i 35,9 procenata u 2011, a u odnosu na iznos šteta neživotnih osiguranja 36,3 odsto, prema 37,9 odsto u 2012. i 39,3 procenta u 2011. godini. Posebno visoko učešće zabeleženo je kod rezervisanih zahteva za naknadu štete – čak 72,9 odsto, prema 73 odsto u 2012. i 69,2 odsto u 2011, a u odnosu na iznos šteta neživotnih vrsta osiguranja 74,1 odsto, koliko je iznosio u 2012. i 70,2 procenta u 2011. godini.

Od ukupne bruto premije obaveznih osiguranja u saobraćaju 98,8 odsto, prema 97,9 procenata u 2012. i 98,6 procenata u 2011. godini pripada osiguranju od auto-odgovornosti, a udeo likvidiranih i rezervisanih šteta iznosi 100 odsto, kao i u prethodne dve godine. U ukupnim poslovima osiguranja veoma je visoko učešće obaveznih osiguranja u saobraćaju, među kojima je najveće učešće osiguranja od auto-odgovornosti. Ovo treba imati u vidu kako zbog velikog obima poslova tako i zbog činjenice da naše osiguranje od auto-odgovornosti u znatnoj meri još nije usklađeno s nekoliko veoma važnih evropskih standarda.

Ostvareni rezultati ukazuju na to da se delatnost osiguranja u 2013. godini približila prilično nepovoljnoj situaciji. Troškovi sprovođenja osiguranja znatno su smanjili merodavan tehnički rezultat, što se nepovoljno odrazilo i na finansijski rezultat.

Literatura

- Narodna banka Srbije, (2013) Nadzor osiguranja, Poslovanje društava za osiguranje, 2013.
- Narodna banka Srbije, (2013) Sektor osiguranja u Srbiji, izveštaj za 2013.
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti, *Službeni glasnik RS*, broj 7/10, 93/11 i 87/12.
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta, *Službeni glasnik RS*, br. 86/07
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnanje rizika, *Službeni glasnik RS*, br. 13/05 i 23/06
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija, *Službeni glasnik RS*, br. 19/05

- Odluka o pojedinim oblicima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i najvišim iznosima pojedinih deponovanja i ulaganja garantne rezerve društava za osiguranje, *Službeni glasnik RS*, broj 87/2012.
- Republički zavod za statistiku (2013). *Kompleksno saopštenje SRB348 KS 10 30122013, Ekonomska kretanja u Republici Srbiji u 2013. godini – važniji indeksi ekonomskih kretanja 2009–2013. godina.*
- Republički zavod za statistiku (2012). *Ekonomska kretanja u Republici Srbiji, 2012*, Republički zavod za statistiku, Beograd.
- Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, broj 55/04, 70/04-ispravka, 61/05-drugi zakon, 85/05-drugi zakon, 101/07, 63/09 Odluka US, 107/09, 99/11, 119/12 i 116/13.
- Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, broj 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13 Odluka Ustavnog suda.